



ควนมาก

ที่ สม ๐๗๐๑/๕๖



คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ข้อเสนอแนะในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าของประเทศไทย

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

ด้วยเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้ประชุมหารือกับคณะกรรมการพัฒนานโยบายสาธารณะประเด็นการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งอยู่ภายใต้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เกี่ยวกับสถานการณ์การใช้บุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ทำให้เกิดการเสพติดนิโคตินอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ครอบครัว และสังคมโดยรวม กสม. จึงขอกราบเรียนข้อเท็จจริงและสภาพปัญหา ข้อพิจารณา และข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหา

๑.๑ จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ระหว่างปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗ มีประชากรไทยอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปสูบบุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ๑๑.๔ เท่า จาก ๗๘,๗๕๒ คน ในปี ๒๕๖๔ เพิ่มขึ้นเป็น ๘๐๐,๔๕๔ คน ในปี ๒๕๖๗ โดย ๑ ใน ๔ หรือ ๒๑๔,๘๖๓ คน สูบบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเดียว และปัจจัยที่ส่งผลให้การใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ การซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์ การนำเสนอภาพของบุหรี่ไฟฟ้าที่ดึงดูดผู้ใช้ ทั้งรูปลักษณ์รสชาติ และการตลาดที่มุ่งเป้าไปยังเด็กและเยาวชน

๑.๒ บุหรี่ไฟฟ้าส่งผลกระทบต่อสุขภาพหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นวัยที่สมองยังอยู่ในระยะพัฒนา สารนิโคตินในบุหรี่ไฟฟ้ามีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง ส่งผลต่อการทำงานของสมองในด้านสมาธิ การเรียนรู้ และพฤติกรรม ตลอดจนเพิ่มความเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ ยังมีรายงานผู้ป่วยปอดอักเสบจากการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเยาวชนอายุเฉลี่ยเพียง ๑๕ ปี และบางรายมีอาการรุนแรงจนต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ*

๑.๓ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายบัญญัติค่านิยามหรือควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าโดยตรง แต่ใช้กฎหมายศุลกากรและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในการห้ามนำเข้า จำหน่าย และครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า ทั้งนี้ แม้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าผิดกฎหมาย แต่กลับมีการซื้อขายจำนวนมากผ่านช่องทางออนไลน์และมีการลักลอบนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าในพื้นที่ชายแดน

/๑.๔ ภาควิชาการ ...

* จาก พบผู้ป่วยโรคปอดอักเสบรุนแรง ส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชน, โดย Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ, ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๘.
สืบค้นจาก <https://www.hfocus.org/content/2025/03/33545>

๑.๔ ภาควิชาการและเครือข่ายสุขภาพห่วงกังวลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายเพื่อควบคุมการใช้บุหรี่ไฟฟ้า โดยเฉพาะกรณีที่มีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจยาสูบเข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการการของสภาผู้แทนราษฎรคณะหนึ่ง ซึ่งอาจมีส่วนในการกำหนดทิศทางหรือแทรกแซงนโยบายในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ และไม่สอดคล้องกับพันธกรณีของไทยตามกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (WHO Framework Convention on Tobacco Control: WHO FCTC) มาตรา ๕.๓ ที่กำหนดให้รัฐภาคีซึ่งรวมถึงประเทศไทย ปกป้องนโยบายสาธารณะด้านการควบคุมยาสูบจากกลุ่มอุตสาหกรรมยาสูบและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๒. ข้อพิจารณา

๒.๑ กสม. เห็นว่า การใช้บุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพและพัฒนาการของเด็กและเยาวชน ขัดต่อหลักการสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) ที่กำหนดให้รัฐภาคีมีหน้าที่ในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อคุ้มครองเด็กในทุกมิติทั้งด้านร่างกาย สุขภาพ และได้รับการพัฒนาตามช่วงวัยอย่างเหมาะสม

๒.๒ การจำหน่ายและการใช้บุหรี่ไฟฟ้าอย่างแพร่หลาย สะท้อนถึงการขาดประสิทธิภาพในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากไทยยังไม่มีกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าอย่างชัดเจน ทำให้เกิดช่องว่างในการบังคับใช้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับพันธกรณีของไทยตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ข้อ ๑๒ ที่รับรองสิทธิของทุกคนในการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นอกจากนี้ ยังไม่มีการป้องกันการแทรกแซงของกลุ่มทุนจากการกำหนดนโยบายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าที่สอดคล้องกับมาตรา ๕.๓ ของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก

๓. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) บัญญัติให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรี

๔. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว

๕. ข้อเสนอแนะ

จากข้อเท็จจริงและข้อพิจารณาในข้อ ๑ และ ๒ กสม. จึงขอกราบเรียนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อคุ้มครองสิทธิด้านสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ดังนี้

๕.๑ ให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเร่งสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอันตรายหรือผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าด้วยข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้าน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นเป้าหมายของกลุ่มผู้จำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

/๕.๒ ให้กระทรวง ...

๕.๒ ให้กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเร่งพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้มีมาตรการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบให้ครอบคลุมถึงบุหรี่ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ รวมถึงควบคุมการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การโฆษณาและการใช้ ทั้งในพื้นที่จริงและสื่อออนไลน์ โดยในระหว่างที่ไม่มีบทบัญญัติดังกล่าว ให้กำชับให้เจ้าหน้าที่รัฐบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเคร่งครัด

๕.๓ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามหลักการในมาตรา ๕.๓ ของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก ให้มีผลในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเร่งผลักดันให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อป้องกันการแทรกแซง นโยบายจากธุรกิจบุหรี่ หรือมีมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการแทรกแซงนโยบายจากกลุ่มอุตสาหกรรม ยาสูบและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณามอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอแนะข้างต้น ผลเป็นประการใดโปรดแจ้งให้ทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง



(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๔๘ (ศรียาตุภูมิ) โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๔๕๗๐

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ evaluation@nhrc.or.th